

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19.
3. Порадник щодо прав пацієнта, опублікований у польському виданні «Газета Виборча» Akcja społeczna «Gazety Wyborczej» oraz Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej. – Czwartek 10 grudnia 2009. – Gazeta Wyborcza // www.wyborcza.pl – Право на гідну смерть за перекладом Палагіцької О.Я., Кузьменко О.В. // Науково-практичний журнал «Медичне право». – 2(16). – 2015. – С. 80-82.
4. Судова медицина. Медичне законодавство : підручник : у 2 кн. / М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін. ; за ред. Акад. НАМН України, проф. В.Ф. Москаленка, проф. Б.В. Михайличенка. – 2-е вид., виправл. – Кн.2 : Медичне законодавство: Правова регламентація лікарської діяльності. – К. : ВСВ «Медицина», 2012. – 496 с.
5. Трушкевич А. А. Проблема эвтаназии в международном праве // Universum: Экономика и юриспруденция : электрон. науч. журн. 2016. № 9 (30). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://7universum.com/ru/economy/archive/item/3579>, вільний. – Назва з екрана.
6. Baczyk K., Eutanazja i «wspomagane samobójstwo» w prawie porównawczym, Prawo I Medycyna. – Nr 4/1999. Vol.1. – s.56-70.
7. Kodeks Etyki Lekarskiej [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nil.org.pl/_data/assets/pdf_file/0003/4764/Kodeks-Etyki-Lekarskiej.pdf, вільний. – Назва з екрана.
8. Kornas-Biela D. Aborcja i eutanazja – dramat współczesnej cywilizacji, w: Eutanazja a opieka paliatywna. Aspekty etyczne, religijne, psychologiczne i prawne / red. A. Biela i in. – KUL i AM, Lublin, 1996. – s. 163-172.

Селезньов В. Є.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА СУДУ ЄС

Акцентуючи увагу на питаннях взаємодія Суду ЄС і Європейського суду з прав людини слід зазначити, що на сьогодні ЄС несе відповідальність за свої акти тільки у внутрішньому пра-

вопорядку, зовнішній контроль за актами інститутів ЄС виключений: лише держави-члени ЄС можуть нести відповідальність перед Європейським судом з прав людини за застосування вторинного права ЄС, що не відповідає Європейській конвенції про права людини.

На думку багатьох, необхідна уніфікація європейського права в області основних прав і свобод людини, що вимагає участі ЄС в Європейській конвенції про права людини.

Як відзначив Суд ЄС в одному із своїх висновків [1], дотримання прав людини — це умова легітимності ЄС. Люксембурзький Суд вказав, що приєднання до Європейської конвенції про права людини спричинить інтеграцію Європейського Співтовариства відмінну від нього інституційну систему. Суд підкреслив, що приєднання можливе, але вимагає складної процедури перегляду установчих документів і наділення Євросоюзу правосудністю.

В даний час, не дивлячись на наявність певних подвійних стандартів, існує тенденція поглиблення взаємодії і зближення практики двох інститутів, покликаних стежити за дотриманням прав людини в державах-членах Європейського Союзу і Ради Європи.

Проте існують і певні проблеми. Зміцнення системи захисту прав людини в Європейському Союзі відбувається виключно зсередини без можливості контролю з боку Європейського Суду з прав людини, який є головним контролюючим органом Конвенції. Звичайно, Суд ЄС запровадив в правопорядок ЄС блок прав і свобод, закріплених, зокрема, в Європейській конвенції, але зробив це «через призму права ЄС», яка виправдовує особливе специфічне тлумачення даних положень. Існує ризик відмінностей в тлумаченні і виникнення подвійного стандарту в гарантії прав, що захищаються на основі одних і тих же положень Конвенції. Суд ЄС контролює дотримання державами-членами норм Конвенції тільки у сфері права ЄС. На практиці це служить критерієм розмежування повноважень між двома судами. Але дане положен-

няможе привести до конфліктів, що стосуються різного рішення по суті в однакових справах. Така ситуація ускладнює положення національних суддів, які є одночасно суддями загального права для Європейської конвенції про права людини і права ЄС.

У контексті проблеми гармонійного співіснування двох систем захисту прав людини питання про розповсюдження компетенції Європейського Суду з прав людини на сферу дії права ЄС і про колективну відповідальність держав-членів ЄС за акти, прийняті в рамках ЄС, і зокрема, акти інститутів ЄС, має дуже важливе значення.

Слід відзначити, що для Європейського Суду з прав людини існує два можливі рішення у разі порушення актами ЄС положень Європейської конвенції.

Перша можливість – кожного разу контролювати акти ЄС шляхом колективної відповідальності держав. Це означає відмову від доктрини еквівалентного захисту прав людини. Таке рішення викличе деякі процедурні труднощі, які, проте, переборні. Наприклад, шляхом призначення загального для держав-членів ЄС додаткового судді або шляхом надання ЄС статусу третьої сторони в спорі.

Європейський Суд з прав людини може використовувати і радикальніший спосіб, як другу можливість. Суд може відмовлятися проводити контроль по суті, і кожного разу констатувати порушення статті 34 Європейських конвенції про права людини (право індивідуального позову). Тобто держави, передавши повноваження ЄС, позбавляють індивіда права судового захисту. У даного підходу є ряд переваг: Європейський Суд з прав людини не контролюватиме акти ЄС в умовах, менш вигідних для ЄС, чим у разі приєднання до Європейської конвенції; таке рішення зачіпає саму суть проблеми, не стосуючись справи по суті; єдиним виходом для держав у разі засудження буде приєднання до Європейської конвенції про права людини (яке може бути доповнене установою спеціального позову про порушення прав людини в су-

довій системі ЄС). Тобто, це може послужити підготовчим етапом і поштовхом до приєднання до Європейської конвенції.

Аналізуючи судову практику Суду ЄС та Європейського суду з прав людини, також слід підкреслити цікавий підхід Європейського суду з прав людини до вирішення справ по відповідності первинного та вторинного права Європейського Союзу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Так, по рішенню Matthews [2] Європейський суд з прав людини визнав свою компетенцію по контролю первинного права ЄС (Акту про прямі вибори до Європейського парламенту від 1976 р.), при цьому Суд визнав, що Великобританія разом з іншими державами учасниками Маастрихтського договору несе відповідальність за наслідки цього договору.

Прикладом визнання за державами ЄС спільної відповідальності є також рішення по справі Soc. Guerin Automobiles [3], де Європейський суд з прав людини визнав скаргу неприйнятною, оскільки вона не має відношення до прав, що гарантовані Європейською конвенцією про права людини. Однак Суд вказав, що у разі якщо скарга була б прийнятною, Європейський суд з прав людини міг би розглядати її на предмет спільної відповідальності 15 держав учасників Європейської конвенції про права людини, які паралельно являються державами-членами Європейського Союзу.

Зрозуміло, що колективну відповідальність держав не можна розцінювати як остаточне вирішення проблеми, ідеальним варіантом залишається приєднання до Європейської конвенції про права людини.

Колективна відповідальність держав повинна спричинити приєднання до Європейської конвенції про права людини. Якщо цього не відбудеться, то під сумнів буде поставлена сама ідея універсальності прав і свобод, що проповідує обома організаціями і західними демократіями.

Необхідно зазначити, що нововведенням Лісабонського договору є додання Хартії ЄС про основоположні права 2000 р. тієї

ж юридичної сили, яку мають установчі договори (хоча формально в текст договору вона не включена). Одночасно було заявлено, що Союз приєднується до Європейської Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 р. Це послужить подальшому зближенню права ЄС з правом Ради Європи з прав людини, зокрема в області судової практики.

Література:

1. CJCE, Avis 2/94 du 28.03.1996, Rec. p. I-1763. – Рішення Суду Європейських співтовариств.
2. CourEDH, 18.02.1999, Matthews c Royaume-Uni, req. 24833/94. – Рішення Європейської комісії та Європейського суду з прав людини
3. CourEDH, 4.07.2000, Soc. Guerin Automobiles c. les quinze etats members. – Рішення Європейського суду з прав людини.

Ромащенко В. А.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Правове регулювання інформаційно-комунікаційних технологій відіграє особливу роль у функціонуванні соціальної регуляції, так як дозволяє суспільству зберігати таким чином стабільність. Дослідження основних напрямлень функціонування інформаційного суспільства згідно чинного законодавства дозволяє проаналізувати стантаготовність України вступити в єдиний інформаційний простір як в європейський, так і загальносвітовий. Загальнотеоретичне дослідження представляється актуальним з огляду удосконалення питання правового регулювання інформаційного суспільства загалом, особливо в умовах бажання України вступити до ЄС.